

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

соответствующего уровня.

Рассмотрим предложенную структуру экономики знаний и ее ключевых компонентов, направленную на обеспечение инновационных преобразований на предприятиях, которая представлена на рис. 2, с целью установления индивидуального человеческого капитала в процессе управления инновационным развитием субъектов хозяйственной деятельности различных отраслей промышленности Украины.

Представленная на рис. 2 структура экономики знаний и ее ключевые компоненты позволяют сделать заключение о том, что высококачественный человеческий капитал, способный обеспечить разработку инновационных продуктов, включает в себя несколько компонентов. В этом контексте, индивидуальный человеческий капитал целесообразно рассматривать как особый вид ресурсов, состоящий из знаний, практических навыков, интеллекта и креативности работника предприятия. Именно совокупность и интеграция отдельных элементов индивидуального человеческого капитала позволяют персоналу предприятия создавать инновационные продукты, тем самым осуществляя коммерциализацию имеющихся знаний и скрытого, креативного потенциала сотрудников. Именно поэтому, особое место в становлении устойчивого инновационного развития наукоемких субъектов хозяйственной деятельности отводится креативности сотрудников.

Разработка и реализация модели управления инновационной деятельности должна базироваться на интеграции используемых и скрытых способностей сотрудников в совокупности со стратегическими целями наукоемкого предприятия. В этих условиях знания и креативный потенциал персонал становятся ключевым фактором роста экономической системы, без которых невозможно достичь высокого уровня научно-технического прогресса. Интеграция грамотно-организованного управления инновационной и инвестиционной деятельностью предприятия позволит достичь высоких показателей экономической эффективности, за счет приращения новых знаний, передового опыта и технологий, создания инновационных продуктов.

Выводы и предложения. Рассматривая экономику знаний как институциональную среду инновационного развития предприятия можно отметить, что на данном этапе развития отечественной экономики, она становится ее базовым и универсальным компонентом. Именно за счет использования знаний и широкого спектра скрытых способностей работников, в том числе и креативности, можно достичь стабильных показателей приращения экономической эффективности. Таким образом, экономику знаний с уверенностью можно назвать социально-направленной экономикой, способной принести значительную долгосрочную выгоду не только субъектам хозяйственной деятельности, но и населению государства в целом. Большой объем накопленных знаний в совокупности с эффективным управлением инновационной деятельностью предприятий могут обеспечить высокий уровень развитости страны и благосостояния ее населения.

СПИСОК ИСТОЧНИКОВ:

1. Альшуллер Г. С. О психологии изобретательского творчества / Г. С. Альшуллер, Р. Б. Шапиро // Вопросы психологии. – 1956. – № 6. – С. 37–49.
2. Булка Н. І. Розвиток креативності у молодших школярів із порушеними соціальними зв'язками : автореф. дис. на здобуття наук, ступеня канд. психол. наук: спец. 19.00.07 «Педагогічна та вікова психологія» / Н. І. Булка. – Одеса, 2005. – 19 с.
3. Бурменская Г. В. Одаренные дети. : / Г. В. Бурменская, В. М. Слущкий ; пер. с. англ. – М., 1991. – 376 с.
4. Гузева Е. М. Развитие креативности персонала в предпринимательских структурах на основе внутриорганизационного поведения / Е. М. Гузева // Креативная экономика. – 2009. – № 10 (34). – С. 27–32.
5. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.ukrstat.gov.ua>
6. Ильин Е. П. Психология творчества, креативности, одаренности / Е. П. Ильин. – СПб. : Питер, 2009. – 434 с.
7. Комаров И. Интеллектуальный капитал / И. Комаров // Персонал. — 2000. — № 5. — С. 54–62.
8. Корчагин Ю. А. Широкое понятие человеческого капитала [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.lerc.ru/?part=articles&art=3&page=22>
9. Креативный сотрудник [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://meoni-personal.ru/art10.html>
10. Леонова С. Креативність як чинник професійного саморозвитку особистості / С. Леонова // Матеріали наук.-практ. конф. [«Теоретичні та прикладні аспекти розвитку економіки»], (Тернопіль, 18 трав. 2011 р.). – Тернопіль : ТНТУ, 2011. – С. 100–102.
11. Маленков Ю. А. Новый российский менеджмент корпоративных структур / Ю. А. Маленков // Образование и Бизнес. – 2000. – № 27 (51). – С. 18–23.
12. Маркіна І. А. Наукові підходи до визначення понять «креативність» та «креативний потенціал» / Маркіна І. А., Л. М. Шимановська-Діанич // Економіка Криму. – 2011. – № 1(34). – С. 289–295.
13. Ревуцкий Л. Д. Креативность экономически активного человека: понятие, показатели, оценка, учет и контроль / Л. Д. Ревуцкий // Экономические отношения. – 2011. – № 1 (1). – С. 3–9.
14. Сизоненко В. О. Інноваційне підприємство – форма реалізації інтелектуальної власності / В. О. Сизоненко, Л. В. Овчаренко // Наукові записки НаУКМА. – 2000. – Т. 18. – С. 64–72.
15. Тюріна Т. Г. Феномен інтуїції / Т. Г. Тюріна. – 2-ге вид., переробл. і доп. – Львів : СПОЛОМ, 2005. – 120 с.
16. Шульгина Е. В. Развитие человеческого потенциала. Практика работы с бизнес-корпорациями и муниципальными структурами управления [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.dvforum.ru/2008/doklads/ks6_shulgina.aspx
17. Яковлева Е. Л. Психология развития творческого потенциала личности / Е. Л. Яковлева. – М. : Московский психолого-социальный институт, 1997. – 224 с.
18. Barron F. Creativity, intelligence and personality / F. Barron, D. Harrington // Ann. Rev. Of Psychol. – 1981. – № 32. – P. 439–476.
19. Guilford J. P. Creative talents: Their nature, uses and development / J. P. Guilford. – N.Y. : Bearly Limited, 1986.
20. Mumford M. Creativity syndrome: integration, application and innovation / M. Mumford, S. Gustafson // Psychological Bulletin. – 1988. – № 103. – P. 27–43.
21. Rothenberg A. The process of Janusian Thincing in creativity / A. Rothenberg // Archives of General Psuchiatry. – 1976. – № 33. – P. 17–26.
22. Sternberg R. General intellectual ability / R. Sternberg // Human abilities by R. Sternberg. – 1985. – P. 5–31.
23. Taylor C. W. Various Approaches to and Definitions of creativity // R. J. Sternberg (Ed.). – Cambridge : Cambridge Univ. Press, 1988. – P. 99–124.

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНА СКЛАДОВА ГЛОБАЛЬНОЇ ТРАНСФОРМАЦІЇ СВІТОВОЇ ФІНАНСОВОЇ АРХІТЕКТУРИ

Медведкіна Є.О., к.е.н., докторант НІСД, доцент кафедри «Міжнародна економіка», Донецький національний університет

Медведкіна Є.О. Институциональная складовая глобальной трансформации мировой финансовой архитектуры.

В статті проаналізовано основні завдання реформування фінансової архітектури. Визначено участь міжнародних фінансових організацій у заходах з реформування світової фінансової архітектури. Доведено, що система інститутів глобального (наднаціонального) рівня світової фінансової архітектури носить роздроблений і спеціалізований характер і подальше її розвиток відбуватиметься за сценарієм, який передбачає одночасне збереження діючих інститутів на тлі введення нових інститутів, що використовують багатосторонні форми взаємодії

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

найбільш значущих учасників світової фінансової системи. Обґрунтовано, що запровадження нових механізмів диверсифікації резервних валют у поєднанні з механізмами регуляторного контролю з боку МФІ зумовлюють посилення експансії діючих глобальних фінансових центрів до країн із нестійкими економіками та розширення зон їх впливу на національні фінансові ринки.

Ключові слова: світова фінансова архітектура, глобальна трансформація, міжнародний фінансовий інститут, міжнародна угода, світова резервна система.

Медведкина Е.А. Институциональная составляющая глобальной трансформации мировой финансовой архитектуры.

В статье проанализированы основные задачи реформирования финансовой архитектуры. Определено участие международных финансовых организаций в мероприятиях по реформированию мировой финансовой архитектуры. Доказано, что система институтов глобального (наднационального) уровня мировой финансовой архитектуры носит раздробленный и специализированный характер и дальнейшее ее развитие будет происходить по сценарию, который предусматривает одновременное сохранение действующих институтов на фоне введения новых институтов, использующих многосторонние формы взаимодействия наиболее значимых участников мировой финансовой системы. Обосновано, что введение новых механизмов диверсификации резервных валют в сочетании с механизмами регуляторного контроля со стороны МФІ определяют усиление экспансии действующих глобальных финансовых центров в страны с неустойчивыми экономикой и расширение зон их влияния на национальные финансовые рынки.

Ключевые слова: мировая финансовая архитектура, глобальная трансформация, международный финансовый институт, международное соглашение, мировая резервная система.

Medvedkina E.A. The institutional component of the global transformation of the global financial architecture.

The paper analyzes the main tasks of reforming the financial architecture. Defined by the participation of international financial institutions in efforts to reform the global financial architecture. It is proved that the system of global institutions (supranational) level of the global financial architecture is fragmented and specialized nature and its further development will occur on the script, which provides for the simultaneous preservation of existing institutions against the introduction of new institutions, multilateral forms of cooperation using the most significant participants in the global financial system. It is proved that the introduction of new mechanisms for the diversification of reserve currencies, combined with the mechanisms of regulatory control by the IFIs determine gain expansion of existing global financial centers in countries with fragile economies and expand their areas of influence on the domestic financial markets.

Keywords: international financial architecture, the global transformation of the international financial institutions, international agreement, the global reserve system.

Постановка проблеми та актуальність теми дослідження. Нинішній етап цивілізаційного розвитку зумовлює необхідність розробки новітніх підходів до вивчення та усвідомлення процесів функціонування світового економічного простору, сутності сучасної парадигми світового фінансового середовища і глобальної фінансової архітектури.

Проблеми фінансової глобалізації за умов стратифікації світового фінансового середовища надзвичайно актуалізували проблематику досліджень, пов'язану із його інституційною архітектурою. Сучасні фінансові кризи мають схожі механізми та засвідчують вади світової фінансової архітектури, створеної у середині ХХ ст. – повноваження, механізми прийняття рішень та інструменти їх реалізації не відповідають умовам зростання потужності міжнародних фінансових потоків та зміни ролі та місця країн з ринками, що розвиваються.

Ступінь вивченості проблеми дослідження. Економічні та фінансові трансформації в контексті глобалізації світового господарства та фінансових ринків знайшли відображення в наукових працях Е.Азроянца, О.Білоруса, Ю.Козака, Е.Кочетова, В.Левківського, Д.Лук'яненка, З.Луцишин, Ю.Макогона, В.Новицького, Т.Орехової, Л.Руденко-Сударової, Ю.Пахомова, О.Плотнікова, А.Поручника, О.Рогача, Є.Савельєва, С.Соколенка, Дж.Сороса, Дж.Томпсона, А.Філіпенка, П.Хірста, В.Чужикова, Ю.Шишкова, О.Якубовського та ін.

Мета дослідження полягає у визначенні основних завдань реформування фінансової архітектури в контексті глобальної трансформації.

Результати дослідження. Наслідки глобальної фінансової кризи показали, що міжнародні пруденційні стандарти, зокрема Базельська угода (Basel II), надають стабілізаційний вплив лише в умовах відсутності стресів у фінансовій системі. В умовах нестабільності вони не тільки не захищають, а й посилюють негативний вплив кризи. В умовах спаду банки змушені постійно збільшувати власний капітал, щоб забезпечити відповідність вимогам Basel II. При цьому виникає необхідність списання «токсичних» активів. За оцінками МВФ, в результаті глобальної фінансової кризи списанню підлягають понад 4 трлн дол США світових банківських активів, реальна коригування на початок 2009 р. склала 1,5 трлн. дол. США.

Basel II не є вирішенням всіх проблем, які виявив кризу. Зокрема, він не є стандартом, що стосуються ліквідності, хоча і очевидно, що рівень власного капіталу банку впливає на його здатність бути ліквідним, особливо в кризові періоди. Basel II вимагає від банків оцінювати адекватність їх капіталу в контексті і банківської ліквідності, і ліквідності ринку, на якому вони функціонують. Але багато економістів вважають, що більше уваги необхідно приділяти створенню стандарту (керівництва) щодо забезпечення ліквідності - Базельський комітет з банківського нагляду працює в цьому напрямку.

Таким чином, недостатня капіталізація банківського сектора фінансової системи України і значний обсяг високоризикових активів можуть скласти головну проблему економічного розвитку країни, що визначає актуальність модернізації міжнародних стандартів, що регулюють діяльність фінансових інститутів, реалізація якої в короткі терміни в умовах низького рівня гармонізації функцій міжнародних фінансових організацій є вкрай скрутним.

Ряд інших дослідників вважає, що можливою причиною, через яку пруденційні стандарти не змогли пом'якшити фінансову кризу, є їх проциклічність: вони занадто слабкі в періоди економічного зростання і занадто жорсткі у періоди економічного спаду, що загострює циклічність у розвитку економіки.

На численні зміни і кризи останніх десятиліть основні міжнародні фінансові інститути відреагували розширенням кола своїх обов'язків і додаванням нових кредитних фондів і програм. У цих умовах реформування міжнародних фінансових інститутів (з урахуванням принципово нової політичної, економічної та соціальної ситуації) необхідно для того, щоб підвищити економічну стабільність, збільшити інформаційні потоки, стимулювати розвиток економіки, підтримати інституційні реформи, скоротити бідність і забезпечити регіональні та світові поставки товарів і послуг.

Таким чином, основними стратегічними напрямками координації діяльності міжнародних фінансових інститутів виступають: у сфері пруденційного нагляду - посилення механізмів нагляду за великими транскордонними фінансовими інститутами; моніторинг діяльності агентств кредитного рейтингу; в частині управління ризиками - підвищення контролю за ліквідністю фінансових інститутів і фінансуванням ризиків; підвищення прозорості і зменшення системних ризиків, пов'язаних з похідними і складними фінансовими інструментами; розробка стандартів розрахунку винагороди топ-менеджменту фінансових інститутів з метою зниження схильності до ризику.

Система інститутів глобального (наднаціонального) рівня світової фінансової архітектури носить роздроблений і спеціалізований характер і подальше її розвиток відбуватиметься за сценарієм, який передбачає одночасне збереження діючих інститутів на тлі введення нових інститутів, що використовують багатосторонні форми взаємодії найбільш значущих учасників світової фінансової системи. На цій основі визначено, що такий варіант розвитку тягне за собою значне ускладнення функціональних взаємозв'язків елементів МФА, підвищення рівня ентропії в світовій фінансовій системі, збільшення трансакційних витрат, отже, доводить необхідність гармонізації діяльності міжнародних фінансово-кредитних організацій [2].

Таким чином, незважаючи на численні критичні зауваження на адресу міжнародних фінансово-кредитних організацій у зв'язку з їх нездатністю забезпечити повноцінну фінансову стабільність в світовій фінансовій системі, важливо особливо підкреслити: ніякий інший елемент фінансової архітектури не має настільки потужними фінансовими ресурсами для досягнення мети фінансової стабільності та

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

надання допомоги країнам, що розвиваються, і країнам з перехідною економікою.

Основні завдання реформування фінансової архітектури визначено так:

- забезпечення своєчасності й достовірності фінансової інформації;
- зміцнення фінансових систем;
- забезпечення ефективного контролю за рухом капіталу;
- удосконалення підходів до вибору режимів валютних курсів;
- удосконалення механізму участі приватного сектору в запобіганні та врегулюванні криз.

Реалізація цих завдань була спрямована на зміцнення фінансового та банківського секторів і поліпшення співробітництва МВФ з іншими міжнародними фінансовими організаціями в рамках діяльності Комітету зі співробітництва в галузі фінансового сектору (Financial Sector Liaison Committee, FSLC).

Нагадаємо, що у квітні 1999 року було створено Форум фінансової стабільності – неформальний інститут для обміну інформацією та міжнародного співробітництва у сфері фінансового нагляду, до складу якого входять представники національних міністерств фінансів та центральних банків економічно розвинутих країн, ЄЦБ, МВФ, Світового банку, Банку міжнародних розрахунків, ОЕСР, Базельського комітету з банківського нагляду, Ради з міжнародних стандартів фінансової звітності, Міжнародної асоціації органів нагляду за страховою діяльністю, Міжнародної асоціації регуляторів на ринку цінних паперів та інших організацій.

Напрями участі міжнародних фінансових організацій у реформуванні світової фінансової архітектури наприкінці 1990-х років в узагальненому вигляді висвітлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Участь міжнародних фінансових організацій у заходах з реформування світової фінансової архітектури

Основні завдання	Заходи з реформування світової фінансової архітектури
Забезпечення своєчасності й достовірності фінансової інформації	публікація Листів про наміри (Letters of Intent – LOI), Меморандумів з економічної та фінансової політики (Memoranda of Economic and Financial Policies – MEFR), а також Основних напрямів діяльності МВФ в окремих країнах (Policy Framework Papers – PFP); публікація звітів щодо застосування міжнародних стандартів (Reports on the Observance of Standards and Codes – ROSC); розробка Кодексу рекомендацій щодо забезпечення прозорості даних у сфері грошово-кредитної політики (Code of Good Practices in Monetary and Financial Policies) та Кодексу рекомендацій щодо забезпечення прозорості бюджетних даних (Code of Good Practices on Fiscal Transparency); внесення змін до Спеціального стандарту поширення даних (Special Data Dissemination Standard – SDDS) з метою отримання детальнішої інформації про валютні резерви та зовнішній борг країн; розгляд Міжнародною організацією національних комісій з фондів ринків (International Organization of Securities Commissions – IOSCO) пропозицій щодо розкриття інформації стосовно взаємовідносин між інвестиційними фондами та фінансовими компаніями з підвищеним рівнем ризику (Highly Leveraged Institutions – HLI)
Зміцнення фінансових систем	розробка індикаторів і принципів управління ліквідністю і боргом; тестування “системи раннього попередження” криз для країн, що розвиваються, і країн із перехідними економіками; запровадження Програми оцінки фінансового сектору (Financial Sector Assessment Program – FSAP), згідно з якою здійснюється оцінка дотримання стандартів регулювання фінансового та банківського секторів; розробка правил Оцінки стабільності фінансового сектору (Financial Sector Stability Assessment – FSSA) для оцінки дотримання принципів і рекомендацій щодо підтримки стійкості фінансової системи; розгляд питання про включення до системи SDDS параметрів стійкості банківської системи. Виконання країнами розширених вимог SDDS запропоновано використовувати як умову використання ними спеціальних резервних кредитних ліній МВФ; розробка Базельським комітетом з банківського нагляду нових правил визнання та оцінки кредитних ризиків, а також розкриття інформації стосовно оцінки кредитного портфеля; розробка системи точної оцінки адекватності валютних резервів; розробка Інститутом міжнародних фінансів переліку рекомендацій і стандартів щодо оцінки й вимірювання ризиків, пов’язаних із інвестиціями в країнах, що розвиваються, і країнах із перехідними економіками; створення Форуму фінансової стабільності (Financial Stability Forum – FSF) для обміну інформацією та посилення міжнародної співпраці з питань контролю та нагляду за фінансовим сектором (1999 р.)
Забезпечення ефективного контролю за рухом капіталу	не досягнуто остаточного рішення щодо розробки механізмів контролю за припливом та відпливом капіталу, які дають змогу, обмежити існуючі ризики; умови лібералізації режиму руху капіталу повинні визначатися у кожному конкретному випадку залежно від рівня розвитку країни та умов, у яких вона знаходиться; ефективність заходів у різних країнах суттєво різниться залежно від режиму валютного курсу, рівня розвитку фінансового ринку, якості регулювання
Удосконалення підходів до вибору режимів валютних курсів	дане питання є відкритим; МВФ традиційно розглядав зміцнення валютного курсу як важливий антиінфляційний орієнтир; для невеликих країн із відкритою економікою виправданим є режим “регульованого плавання”, для великих – плаваючі курси (за умов суворого дотримання орієнтирів грошово-кредитної політики); для деяких країн часткова фіксація курсу може стати важливим інструментом стабілізації, хоча його ефективність залежить від спроможності дотримуватися обраної моделі грошово-кредитної політики, наявності достатнього рівня валютних резервів, загального фінансово-економічного потенціалу
Удосконалення механізму участі приватного сектору в запобіганні та подоланні криз	для різних категорій зовнішнього боргу слід запровадити диференційований режим врегулювання відносин між кредиторами та позичальниками; □ підвищення ролі комітетів кредиторів на основі запровадження: 1) щоквартальних нарад; 2) створення постійних комітетів кредиторів; 3) створення комітетів зі змінним складом учасників; укладення між суверенними позичальниками та приватними кредиторами угод щодо резервних кредитних ліній; □ можливість подовження за бажанням позичальника строків кредитів щодо міжбанківських кредитних угод; розробка Світовим банком нових фінансових інструментів, зокрема спеціальних гарантій банку щодо облігаційних випусків країн, які розвиваються (Rolling Reinstallable Guarantees)

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

Світова криза загострила питання перегляду концептуальних засад світової фінансової архітектури. На думку експертів, сьогодні вона відповідає насамперед інтересам економічно розвинутих країн, тож потребує докорінних змін.

Учасники Санкт-Петербурзького міжнародного економічного форуму 2009 року вважають, що міжнародні фінансові організації не впоралися з функцією раннього попередження криз, а отже, мають бути реформовані, оскільки їх нинішня структура не відповідає рівню розвитку фінансових ринків. Необхідно створювати нові інститути, спроможні забезпечити регулювання процесів глобалізації.

Формування нової фінансової архітектури має здійснюватись за такими основними напрямками [3]:

- упровадження дієвого механізму координації економічної політики на міжнародному рівні;
- проведення фундаментальної реформи існуючої системи фінансового регулювання і контролю для попередження екстремальних ситуацій;
- реформування існуючої світової резервної системи з метою зменшення особливої ролі долара США та створення забезпеченої на багатосторонньому рівні системи з кількох валют, яка з часом, можливо, перетвориться на забезпечену всіма сторонами систему з єдиною світовою валютою;
- реформування механізмів надання ліквідності й компенсаційного фінансування, зокрема на основі ефективного об'єднання валютних резервів як на багатосторонньому, так і на регіональному рівнях.

З огляду на зазначене вище зауважимо деякі принципові положення, які визначають спрямованість загальноновизначених міжнародних процедур у процесі формування нової фінансової архітектури і є важливими для України. Насамперед слід звернути увагу на те, що цілі, завдання та механізми функціонування національних фінансових систем підпорядковуються вирішенню питань підтримки світової фінансової стабільності.

В останніх працях представники міжнародних фінансових організацій акцентують на тому, що фінансові системи, орієнтовані лише на вирішення національних завдань, не можуть забезпечити глобальний підхід, необхідний для досягнення міжнародної фінансової стабільності за браком загальноновизначених і обов'язкових координаційних механізмів. Наголошується, що в умовах фінансової нестабільності різко знижується спроможність країн, які розвиваються, самостійно управляти національними фінансовими системами.

Особлива увага приділяється питанням реформування світової резервної системи, в якій національна валюта однієї країни – США – використовується як основний інструмент міжнародних розрахунків і як головна резервна валюта. Існуючий світовій фінансовій системі притаманні певні суперечності: з одного боку, диверсифікована глобальна економіка зумовлює концентрацію грошових операцій з використанням певного виду валют з другого – на країни, що розвиваються, припадає майже 34% світового ВВП, але їх валюти не використовуються у платіжних операціях. Крім того, емітенти резервних валют не підпадають під вплив міжнародного регулювання.

В умовах існуючої міжнародної фінансової архітектури глобальні фінансові ризики фактично перекладено на країни, які поступаються за рівнем економічного розвитку світовим лідерам. Так, у 2008 році європейські країни з ринками, що розвиваються, контролювали лише 1,7% обсягу світового ринку капіталу, а їх частка в сукупному обсязі золотовалютних резервів становила близько 11,5%. Ще вражаючою є аналогічна статистика щодо країн Азії – 10,2% обсягу світового ринку капіталу і 34,7% сукупного обсягу золотовалютних резервів.

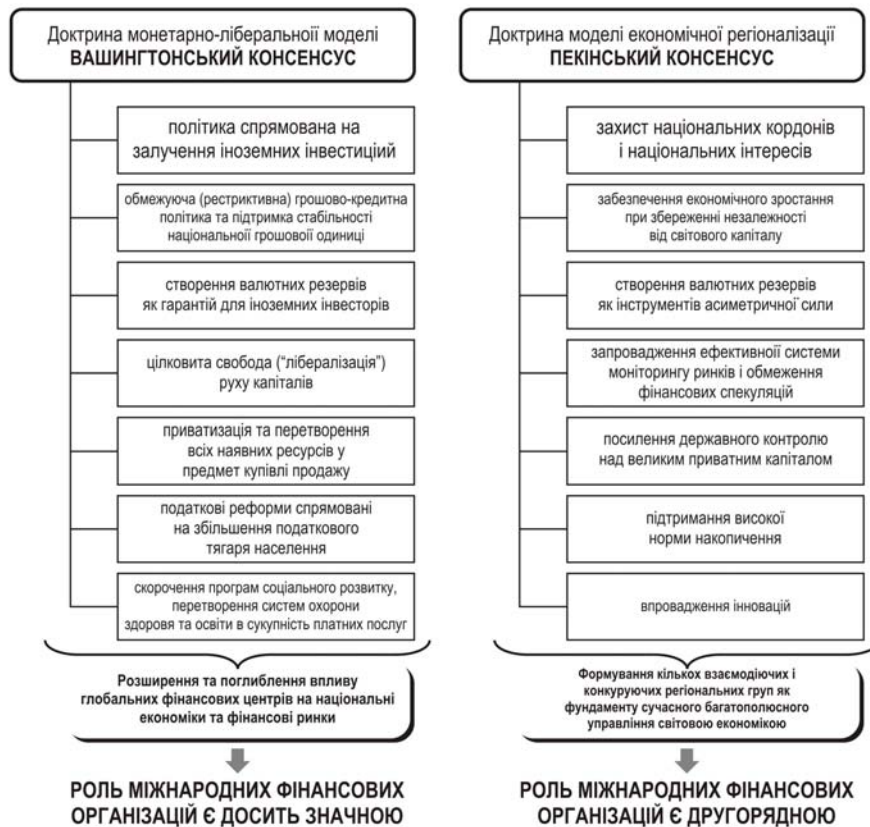

Рис. 1. Особливості доктрин монетарно-ліберальної моделі та моделі економічної регіоналізації в контексті трансформації СФА

Послаблення позиції долара США як світової резервної валюти уможливило появу нових резервних валют. Слід зазначити, що передумовами визнання резервної валюти є розвинута ліквідна і надійна фінансова система, ефективна економічна політика, конвертованість. Зауважимо, що альтернативні резервні валюти мають не замінювати, а доповнювати долар.

Отже, запровадження нових механізмів диверсифікації резервних валют у поєднанні з механізмами регуляторного контролю з боку МФІ зумовлюють посилення експансії діючих глобальних фінансових центрів до країн із нестійкими економіками та розширення зон їх впливу на національні фінансові ринки.

У нинішній світовій фінансовій архітектурі внаслідок нерівномірного розподілу в системі голосування та управління не повною мірою відображено роль країн із ринками, що розвиваються. Відсутність надійного механізму із широким представництвом вважається істотним недоліком, який ускладнює вжиття ефективних заходів щодо боротьби з кризою [5].

З огляду на це лідери країн "Великої двадцятки" на саміті 2009 року в Пітсбурзі домовилися про перерозподіл квот у МВФ і Світовому банку. Для ринків та країн, що динамічно розвиваються, буде перерозподілено не менше 3% голосів у Світовому банку та не

ПРОБЛЕМЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ СОТРУДНИЧЕСТВА МЕЖДУ СТРАНАМИ ЮГО-ВОСТОЧНОЙ ЕВРОПЫ В РАМКАХ ЧЕРНОМОРСКОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО СОТРУДНИЧЕСТВА

менше 5% голосів у МВФ.

На наш погляд, формування нової фінансової архітектури слід розглядати значно ширше – не обмежуючись лише проблемами затвердження нових регуляторних процедур та вдосконалення механізму запобігання кризовим явищам. Світову економічну кризу все частіше розцінюють як типовий прояв процесу заміщення домінуючих технологічних устроїв, що періодично відбувається відповідно до ритму довгохвильових коливань світової економічної активності [1]. Тому формування нового технологічного устрою потребує нової форми організації капіталу.

Враховуючи це, заслуговує на увагу інша модель економічного розвитку, котру розглядають як альтернативу “Вашингтонському консенсусу” – “Пекінський консенсус” (назва належить Д.Рамо). Дослідження ефективності впровадження китайської моделі здійснюють у Таїланді, Бразилії, В’єтнамі. Досвід Китаю поширюється також в інших країнах Азії, Африки та Латинської Америки. У 2004 році Лондонський центр міжнародної політики опублікував доповідь під назвою “Пекінський консенсус”, у якій розкрито особливості цієї доктрини (рис. 1).

Важливими постулатами доктрини “Пекінського консенсусу” є підвищення частки ВВП, що перерозподіляється державою, та посилення державного контролю над великим приватним капіталом, хоча не виключається і приватно-державне партнерство. Частка державного сектору в провідних галузях економіки КНР становить: у видобувній – 80%; енергетиці – 75%; фінансовій та страховій сферах – 86%; послугах транспорту і зв’язку – 84%, у капіталі підприємств з іноземними інвестиціями – 65%.

“Пекінський консенсус” сприймається як доктрина економічної регіоналізації, що спричиняє створення кількох взаємодіючих і конкуруючих між собою регіональних груп, які формують фундамент сучасного багатополосного управління світовою економікою. Посилення ролі держави та міждержавних об’єднань є визначальною рисою доктрини “Пекінського консенсусу”. При цьому роль багатьох міжнародних фінансових організацій (СОТ, МВФ, Світовий банк тощо) стає другорядною. Зауважимо, що Китай сприймається як потенційний кандидат на створення нового фінансового центру на своїй території.

Висновки та пропозиції. Таким чином, формування нової фінансової архітектури як сукупності міжнародних стандартів і принципів функціонування фінансового сектору, а також засобів діагностики його ефективності посилює актуальність забезпечення необхідного рівня інтеграційних зв’язків національного фінансового сектору зі світовою фінансовою системою з метою підтримання власної фінансової стабільності.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Глазьев С. Мировой экономический кризис как процесс замещения доминирующих технологических укладов // Вопросы экономики. – 2009. – № 3.
2. Ефременко, И.Н. Институциональные аспекты современной парадигмы мировой финансовой архитектуры / И.Н. Ефременко // Финансовая аналитика. – 2009. – №10 (22).
3. Науменкова С. Проблеми підтримки фінансового сектору в умовах світової кризи / С.Науменкова // Вісник Національного банку України. – 2009. – № 6. – С. 12–18.
4. Науменкова С.В. Проблеми подолання негативного впливу глобальних диспропорцій та формування нового геофінансового механізму / Науменкова С.В., Міщенко С.В. // Фінанси України. – 2009. – № 3. – С. 23–36.
5. World Economic Situation and Perspectives 2009. – United Nations. – New York, 2009. – 160p // <http://www.un.org>.
6. Jeanne Olivier. Zettelmeyer Jeromin, Ostry Jonathan David A Theory of International Crisis Lending and IMF Conditionality //IMF Working Paper No. 08/236. – P.27. <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2008/wp08236.pdf>

КОНЦЕПЦІЯ СТВОРЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ТРАНСФЕРУ ЗНАНЬ

Медведкін Т.С., к.е.н., с.н.с. Інституту економіки промисловості НАН України, доцент кафедри «Міжнародна економіка», Донецький національний університет

Медведкін Т.С. Концепція створення національної системи трансферу знань.

В статті проаналізовано основні завдання створення концепції національної системи трансферу знань в контексті сучасного науково-технологічного співробітництва. Доведено, що подолання науково-технологічного відставання, перехід на інноваційний шлях розвитку мають ключове значення для успішної участі України в міжнародному науково-технологічному співробітництві, що неможливе без включення в глобальні і регіональні технологічні та фінансові потоки, без послідовної інтеграції на європейські ринки. У зв’язку з цим зростає потреба у виробленні довгострокової стратегії участі у формуванні глобального економічного і науково-технологічного простору, яка повинна стати органічною частиною загальнонаціональної стратегії соціально-економічного розвитку.

Ключові слова: знання, трансфер знань, міжнародний трансфер знань, науково-технологічне співробітництво, інноваційний розвиток, національна економіка.

Медведкин Т.С. Концепция создания национальной системы трансфера знаний.

В статье проанализированы основные задачи создания концепции национальной системы трансфера знаний в контексте современного научно-технологического сотрудничества. Доказано, что преодоление научно-технологического отставания, переход на инновационный путь развития имеют ключевое значение для успешного участия Украины в международном научно-технологическом сотрудничестве, что невозможно без включения в глобальные и региональные технологические и финансовые потоки, без последовательной интеграции на европейские рынки. В связи с этим возрастает потребность в выработке долгосрочной стратегии участия в формировании глобального экономического и научно-технологического пространства, которая должна стать органической частью общенациональной стратегии социально-экономического развития.

Ключевые слова: знания, трансфер знаний, международный трансфер знаний, научно-технологическое сотрудничество, инновационное развитие, национальная экономика.

Medvedkin T.S. The concept of a national system of knowledge transfer.

In the article the basic tasks of creating the concept of a national system of knowledge transfer in the context of modern scientific and technological cooperation. It is proved that overcoming scientific and technological gap, the transition to innovative development are crucial to the success of Ukraine's participation in international scientific and technological cooperation, which is impossible without the inclusion of global and regional technology and financial flows, without a coherent integration of the European markets. In connection with this increasing need to develop a long-term strategy of participation in shaping the global economic and scientific and technological space, which will become an integral part of a national strategy for socio-economic development.

Keywords: knowledge, knowledge transfer, international transfer of knowledge, scientific and technological co-operation, innovation development, the national economy.

Постановка проблеми та актуальність теми дослідження. Сучасний етап характеризується масштабним накопиченням наукових знань і скороченням циклу їх застосування на практиці, що веде до частіших змін окремих моделей і цілих поколінь нової техніки. Знецінюючи значною мірою минулі досягнення, це в той же час відкриває потенційну можливість прориву у створенні і освоєнні новітніх технологій, просуванні на зовнішні ринки отриманих на їх основі продуктів, не повторюючи шляху, пройденого раніше іншими країнами.